

I P O T O P A I

Napsal: HENRYK SIENKIEWICZ Velký historický román.

Karel Schedding, Němec, vedl následující brigádu westgotlandskou, složenou z dvou pluků péchoty a z jednoho pluku těžké jízdy, oděné v pancíře bez náramků. Polovina péších měla muškety, druhá kopí; na počátku bitvy stáli mušketýři v čele a v případě útoku couvali za kopínky, kteří opěvše jeden konec o zemi, druhý nastavovali proti pádícím koním. Pod Tittinou za čela Zigmunda III., jeden prapor husarů roznesl na šavlicích a na kopytech celou westgotlandskou brigádu, ve kteréž nyní sloužili převahou Němci.

Dvě brigády smalandské vedl Irvin, jehož nazývali Bezrukým, protože byl svého času pravice při obraně praporu ztratil; za to v levé ruce měl sílu takovou, že jediným úderem odřadil koni hlavu. Byl to voják zamračený, jen ve vojné zálibu mající a v krveprolévání, přísny na sebe i na vojáky. Zatím co jiní "kapitánové" ze sebe učinili při ustavičných vojenských výpravách, vojnu pro Irvina stála fanatikem, jakým druhdy býval, a vrazil lidu zpívaje poběžné žalmy.

Brigáda vestmanlandská šla pod Drakenborgem, a helsingerská, složená ze střelců ve světlé proslavených, pod Gustavem Oxenstiernou, krevním příbuzným kanceláře, mladým vojáčkem, jenž vzbuzoval veliké naděje. Estgotlandskou vedl Persen a nerikskou a vermlandskou spravoval sám Vittemberg, kterýž zároveň byl vrchním velitelem celé armády.

Dvaasedmdesát děl vytlačilo brázdou po vlhkých febotách a všech vojáku bylo sedmáct tisíc, hrozných loupežníků z celé Německa, ale v boji tak správných, že zvláště se péchotou se sotva královské gardy francouzské mohly porovnávat. Za pluky táhly se vozy se spíží. Pluky šly v šiku, připraveném každou chvíli k boji.

Les kopí třel nad spoutou hlav, přilbic a klobouků, a mezi tím lesem blížily se k polské hranici velké korouhve modré s bílými kříži uprostřed.

Každým dnem zmenšovala se vzdálenost dělicí obě vojska od sebe.

Konečně dne 27. července uzřely zástupy švédské v lese pod vsí Heinrichsdorfem první hraniční sloup polský. Uzřevše ho, propuklo vojsko v ohlušující křik, trouby, kotle a bubny zahřímaly a rozvinuty byly všechny prapory. Vittemberg vyjel napřed v právoedu skvělého štábu, a všechny pluky prošly před ním prezentujíc zbraň, jízda s tasenými rapíry, děla se zapálenými luntý.

Bylo poledne, pohoda nádherná. Vzduch prosycen byl vůní pryskyřice.

Sedá, paprsky slunečními vyžářená cesta, po které švédské prapory šly, vyběhají z Heinrichsdorfského lesa, ztrácela se na obzoru. Když po ní vojska přešla konečně les, měli před sebou krajinu veselou, úsměvnou, lesknoucí se žlutavými lány obilí, tu a tam porostlou doubravami, a místy loukami se zelenající. Tu a tam za doubravami v dálece stoupal k nebi kouř, na paloučích se pásal dobytek. Tam, kde na loukách se leskla široce rozlité voda, klidně chodili šápi.

Jakés ticho a něha rozprostírala se vůde po té zemi, mílekm a medem slýnoucí. Zdála se rozvírat široce ráme před vojsky, jakoby nevítila nájezdníky, ale hosty s Bohem přicházející.

Při pohledu tom ozval se nový pokřik z prsou všech vojáků, zejména rodem švédů, uvykých nahé, chudé, divoké přírodě ve vlasti. Srdce chudého a loupežného lidu touhou zahrati ty poklady a majetky, kteréž měli před očima. Nadšení uchvátilo řady.

Ale vojáci utuženi v ohni třicetileté války, měli za to, že nebudou mít snadnou práci, neboť zemi tu obýval lid statečný a rytířský, který se uměl bránit. Ve švédsku šla ještě památka strašné pohromy pod Kircholmem, kde tři tisíce jízdy pod Chodkovičem na prach zničilo osmáct tisíc nejznamenitějšího švédského vojska. V ohstách Vestgotlandu, Smalandu nebo Dalcarlie vypra-

vováno bylo o těch rytířích okřídlených, jako o obrech ze sagy. Ve své paměti byly ještě války za Gustava Adolfa, neboť nevyhnuli ještě lidé, kteří se jich účastnili. Však orel skandinávský prve než proletěl celé Německo, po dvakrát si polámá spáry o zástupy Koněpolského.

S radostí pojila se tudíž v srdcích švédských jistá obava, která nebyl prost ani sám vrchní velitel vojsk, Vittemberg. Hleděl na pluky péchoty a jízdy, jež kolem přecházely takovým pohledem, jaký má pastýř pro své stádo; potom obrátil se k otýlému člověku, oděnému kloboukem s párem a světlou parukou, sahající až na ramena.

— Vaše milost! mne ujišťuje, řekl, že s těmi silami lze zlomit vojska stojící pod Ujstěm?

— Člověk ve světlé paruce se usmál a odpověděl: — Vaše milost může úplně spolehat na má slova. Kdyby pod Ujstěm bylo vojsko pravidelné a kterýkoli z hejtmanů, tedy bych neradil pospíchat, ale čekati, až jeho královská milost s celou armádou přitáhne; ale proti pospolitému tažení a těm pánu velkopolským naše síly nadbytečně postačí.

— A nedostane se jim nějaké posily?

— Posily nepošlu ze dvou příčin: předem proto, že vojska veskerá, jichž je nemnoho, zaměstnána jsou na Litvě a na Ukrajině; a pak že ve Varšavě ani král Jan Kazimír, ani kanceléři, ani senát dosud věříti nechtějí, že by Jeho královská milost, Karel Gustav, nedbaje příměří a přes poslední poselství, přes hotovost k ústupkům skutečně vojnu zahájil. Doufají, že mír ještě v poslední chvíli bude uzavřen... ha, ha!

Tu otýlý muž sňal klobouk, seřfrel pot s červené tváře a dodal: — Trubeckí a Dolgorukí na Litvě, Chmielnickí na Ukrajině a my jedeme do Velkopolsky. Hle, k čemu dovedla vláda Kazimíra.

Vittemberg pohlédl na něho zvláštním pohledem a zeptal se: — A vaše milost se myšlénkou tou raduje?

— Raduji se, neboť křivda moje a nevinnost má budou pomstěny; a kromě toho vidím už jak na dlani, že šavle vaší milosti i mojí ruky složí pospolu novou a nejkrásnější korunu na světě, korunu na hlavu Karla Gustava.

Vittemberg rozhlédl se do dálek, objal lesy, doubravy, lány a lehoty zbožným pohledem a po chvíli řekl: — Ano, krásný je to kraj a úrodný. Vaše milost může být také jista, že po vojné Jeho královské milost nikomu jinému zde vládu nesvěří.

Otýlý člověk sejmul znovu klobouk. — A já také nechci míti jiného pána — dodal, pozvedaje oči k nebi.

Nebe bylo vyjasněné, žádného mraku na něm nebylo, žádný blesk nesletěl a na prach nezodrtil záře, který svou vlast, nařikající již pod tíží dvou vojen a vysátou, vydával na této hranici v noc nepříteli.

Člověk rozmlouval se s Vittembergem byl Hieronym Radziejovskí, bývalý podkancelář koruny a nyní švédům proti vlasti oddaný a zaprodaný.

Stáli nějaký čas mlčky proti sobě; zatím poslední dvě brigády, nerikská a vermlandská přešly hranice, za nimi přešla děla a trouby stále ještě hrály, a hluk kotlů a hrkot bubnů ohlušovaly kroky vojáků a naplňovaly les zlověstnou ozvěnou.

Konečně rozjel se i štáb. Radziejovskí jel vedle Vittemberga. — Oxenstiernu není viděti, řekl Vittemberg — bojí se, aby ho nějaká zlá příhoda nepokala. Nevím, byla-li to dobrá rada, poslati ho jako trubače s listinami pod Ujstě.

— Dobrá! — odpověděl Radziejovskí, prohlédne tábor, shlédne vůde, vyposporuje jak tam smýšlejí, a to by ledakdo nedovedl.

— A jestli ho poznají? — Jediný Rej ho tam zná, a ten je náš. Ostatně být i by ho poznali, nečiní mu nic zlého, ještě ho odmění a na cestu opatří... Já znám Poláky, a vim, že jsou ochotni ke všemu, aby se před ei-

zímí jako politický národ ukázali... Všecké úsilí naše k tomu směřuje, aby nás cizí chválili. O Oxenstiernu neručím se vaše milost starati, neboť ani vlas mu s hlavou nepadne. Není ho vidět, protože byl čas na návrat krátký.

— A vaše milost má za to, že naše listy budou mít nějaký účinek?

Radziejovskí se rozesmál. — Jestli mi vaše milost dovolí, budu prorokovati, co se stane. Pan vojvoda poznaňský, politický to člověk a učený, nám velice politicky a velice zdvořile odepíše; ale že rád platí za římana, tedy odpověď jeho bude římská. Předem řekne, že volí poslední krápež krve prolít raději, než by se poddal, že smrt je lepší hanby, a láska, již chová k vlasti, že mu přikazuje, aby bděl na hranci.

Radziejovskí dal se ještě do hlasitějšího smíchu a přisámá tvář Vittembergova také se rozjasnila. — Vaše milost nesoudí, že byl by hotov tak učiniti jak píše? zeptal se.

— On? odpověděl Radziejovskí. Pravda, že živí lásku k vlasti, ale inkoustem, a že to právě není silná postava, proto je ta jeho láska hubenější než láska jeho blázna, který mu ponáhá rýmy skládat. Jsem jist, že po té římské odpovědi následovati bude přání dobrého zdraví, zdaru, poroučení se k službám a na konec prosba, abychom statky jeho, jakož i statky příbuzenstva šetřili, začez on opět vděčnost k nám živiti bude se všemi příbuznými svými.

— A jaký bude výsledek našich listů?

— Že se slabší bojovného ducha nadobro, že píni senátorů zahájí vyjednávání s námi, a že celou Velkopolsku nejvš po několika výstřelech do větru zaběreme.

— Kéž by vaše milost byla dobrým prorokem.

— Jsem jist, že tomu tak bude, neboť znám ty lidi, mám také přátele a stranníky v celé zemi a vim, jak si počínají... A že něčeho neobmeškám, za to ručí křivda, která mi učiněna byla Janem Kazimírem, a láska ku Karlu Gustavovi. U nás jsou lidé vlastního prospěchu svého dbalejší, než v ostatní republice vůbec. Všecky ty krajiny, jimiž nyní půjdeme, tor jsou statky Opaliňských, Čarkovských, Grudziňských, a že právě oni stojí pod Ujstěm, budou také poddanějšími při vyjednávání. A pokud šlechtě se týká, ta půjde v šlépějích pánu vojvodů, bude-li jí volnost sněmování zaručena.

— Vaše milost svoji znalostí kraje i lidí jeho královské milosti nevední služby prokazuje, kteréž nemohou zůstat bez znamenité náhrady. Z toho, co od vaší milosti slyším, mohu zemi tuto již za naši pokládati.

— Můžete, milosti — můžete, můžete — opakoval kvapně několikrát Radziejovskí.

— Zabírám ji tedy jménem Jeho královské milosti Karla Gustava — odpověděl vážně Vittemberg.

Prve, než švédská vojska za Heinrichsdorfem počala šlapati zemi Velkopolskou, dne 18. července, přišel do tábora polského trubač švédský s listinami, švédskými vojvodám od Radziejovského a Vittemberga.

Pan Vladislav Skoraševskí sám ho dovedl k vojvodovi poznaňskému, a šlechtě z pospolitého tažení zvědavě se dívala na "prvního švéda", obdivuje statnou jeho postavu, mužnou tvář, zažloutlý vous, po stranách vzhůru vyčesaný v širokou štětku a výraz skutečně panský.

Celý dav ho doprovodil k vojvodovi, známí svolávali se navzájem, prsty na něho ukazovali, smáli se trochu jeho botám, končícím vysokými shrnutými holenými a dlouhému prostému rapíru, jenž visel na pasu, bohatě stříbrem vyšívaném.

Švéd také z pod širokého klobouku zvědavě se rohlížel, jako by chtěl přehlédnout a spočítat síly, a opět zadíval se na skupinu šlechtý, jejíž výhlední úbor byl mu novinkou.

Konečně byl doveden k vojvodovi, u něhož byli shromážděni všichni hodnostáři, nacházející se v táboře.

Listy ihned přečteny a započala porada; trubač doporučil pan vojvodu k svým dvořanům, aby ho vyčastovali po vojenku, ob dvořanů převzala ho šlechtě, obdivuje ho stále a počala s ním píti do úmoru. Pan Skoraševskí prohlížel si ho

rovněž pilně, ale z té příčiny, že ho podezřívál, že je důstojníkem, jakými za trubače přestrojeným. Šel s tou myšlénkou večer k panu vojvodovi; ten však odpovéděl, že je vše jedno, že na tom nezáleží a nedovolil, aby posel švédů byl zatknut.

— Byť by i sám Vittemberg — řekl — byl sem přijel jako posel, musil by nerušen klidně odjet. Ještě mu poručím dáti deset dukátů na cestu.

Švéd zatím lánouu němčinou hovořil s těmi ze šlechtý, kteří němčině následkem stálých styků s městy pruskými rozuměli, i vyprávěl jim o vítězstvích, jež Vittemberg v různých krajinách dobyl, o silách, které k Ujstě se blíží, a zejména o dělech dosud nepoznaného účinku, vůči nimž nelze se ubrániti. Šlechtě se tím velice zarmoutila a různé přehnané zprávy ihned počaly se po táboře rozšířovati.

Té noci téměř nikdo v celém Ujstě nespál, neboť kolem půlnoci přišli ti lidé, kteří dosud stáli ve zvláštních táborech pod Pilou a Vělnem.

Hodnostáři se radili o odpovědi do bílého dne, a šlechtě ušel čas vypravováním o moci švédské.

S jakousi horečnou netrpělivostí vypyávali se švéda na vůde, vojsko, zbraň, na způsob válčení a od úst k ústům si podávali jeho odpovědi. Blížící švédských zástupů dodávala neobyčejně zajímavosti všelikým podrobnostem, kteréž nebyly toho druhu, aby mohly dodat naděje.

O svítání přijel pan Stanislav Skřetuský se zprávou, že švédové již přitáhli pod Valé, a že stojí na jeden denní pochod od polského tábora. Nastal ihned veliký shon; většinu koní pášlo služebnictvo na loukách, posláno pro ně na rychlo.

Šlechtě sedala na koně, dle okresů se řadila k praporům. — Chvilu před bitvou bývá pro nevyvečeného vojáka nejstrašnější; proto také prve než rotmistři byli s to zavésti nějaký pořádek, po dlouhý čas panoval hrozný zmatek.

Nebylo slyšeti ani velení, ani trubek, jenom hlasy volající se všech stran: Jene! Petře! Onufrie! Zdráv buď! Kdyby tě zabili, odkáz mi koně! — Kde je mé služebnictvo? Jene! Petře! Kdyby v té chvíli se byl rozlehl jediná výstřel dělový, mohl se zmatek leech změniti v nejšťastnější poplach.

Zvolna však sestavovaly se okrsky v náležitém pořádku. Přirozená spůsobost šlechtý k vojenné trochu nahradila nedostatek zkušenosti a kolem poledne již poskytoval tábor dosti imponující pohled. Péchota stála na valích, podobna květnům ve svých různobarevných kabátech, dým vystupoval ze zapálených luntů, a za hradbami pod záštitou děl rojila se rovina okrskovými prapory jízdy, stojel v šiku na statných koních, jejichž ržání budilo ozvěnu v blízkých lesích a naplňovalo srdce vojenským zápletem.

Zatím vojvoda poznaňský vypravil trubače s odpovědi na listy, znějící více méně tak, jak Radziejovskí předpovídal, tedy zároveň politickou i římskou; načež ustanovil, aby na severní břeh Notoče byly vyslány přední stráže.

Petr Opaliňskí, vojvoda podlejský, příbuzný vojvodě poznaňskému, měl jeti s nimi zároveň se svými dragony, jichž sto padesát byl pod Ujstě přivedl, a kromě toho poručeno pánu rotmistřem, Vladislavu Skoraševskému i Skřetuskému, aby vyzvali ochotníky ze šlechtý k pospolitému tažení náležející, aby přece již se podívali nepříteli do očí.

Oba jeli před šikem, působíce očím rozkoš svými postavami i svou úpravou. Pan Stanislav, černý jako havran, jako všichni Skřetuskí, s tváří mužnou, hrozivou, oslabenou dlouhou šikmou jízvou, jež povstala seřnou rannou, a dlouhou, větrem v nosad uvedenou bradou; pan Vladislav, přitloustlý; s dlouhými světlými vousy, s ohnutým spodním pyskem, s očima do kola do ruda zanečerněma, mruvý a dobrý, méně připomínal Marsa; nicméně byla to duše vojenská, mající zálibu v bitevním ohni, rytíř znal jel vojnu jako svých deset prstů, a odvahy nevyrovnatelné. Oba přejížděje řady dlouhou čarou se vinoucí, opakovali každou chvíli:

Nastuzení či rýma,

zápal průdušek a chřipka — jsou zdlouhavé choroby a zanechávají za sebou tvrdoklasný kašel. Jest z toho tedy vidno, že v podobných případech má dobiti pacient na to, aby záhy chytal kašle byly selesbeny, bolesti zmírněny a bolavost zmenšena a ulavena.

Severův Balsám

pro plíce

(Severa's Balsam for Lungs)

Jest tu vhodným lékem. Jest známo o něm již po více jak třicet let, že jest výtečnou přípravkou proti kašli, chraplivošti, zájímavému kašli, zánětu průdušek a krupu. Cena 25 a 50 ct. — Druží-li se k těm chorobám i rýma či nastuzení, tu Severův Tabletky proti nastuzení a chřipce (Severa's Cold and Grip Tablets) měly by býti brány k odstranění té nepřijemnosti. Cena 25 centů.

NEZAPOMĚŇTE
si dostati výřsk Severova českého kalendáře na rok 1915 v lékárnách — bezplatně. Nemá-li ho váš lékárník, pište si oň přímo.

Kupujete-li léčivé prostředky, chcete takové, které se již osvědčily. Proto se tedy ptajte o Severovy léky. Odmítnete nápodobniny. Stáje na tom, aby vám byly dány jediné ty právě s jménem

W. F. SEVERA Co.

CEDAR RAPIDS, IOWA

Frank Svoboda

Umělecký závod

POMNÍKOVÝ

Největší

sklad pomníků ve Spojených Státech

1215 25 So. 13th Str. OMAHA, NEBR.

Phones: Office: Douglas 1872. Residence: Douglas 5216.

— Nuže, vážení pánové, kdo chcete jako dobrovolník na Švédě? (Pokračování.)

Boli vás záda?

Mnoho lidí zkouší bolestmi v zádech, závratí a mnohými jinými chorobami ledvin a jater. Severův Silitel ledvin a jater (Severa's Kidney and Liver Remedy) byl připraven a jest určen k léčbě zánětu ledvin a měchýře, zastavení moče neb při obtížném močení, bolesti při močení, naběhlých nohou a bolestí v zádech, jež původ svůj vzaly z chorých ledvin, při žloutence a kyselosti v žaludku. Cena 50 centů a \$1.00 vůde v lékárnách. Žádejte výslovně jen Severův a varujte se nápodobin. Žádejte tof v lékárnách Severův český kalendář na rok 1915. Jest zdarma. Nemá-li ho váš lékárník, pište si oň přímo na W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Ia. — Advertisement.

elektrické piano pro salon, neb závažní místnost, mluvicí stroje jakékoliv, české neb anglické rekordy, dechové neb šmytecové nástroje, obratle se na mně a já Vám svědomitě posloužím. Mluvicí stroje a rekordy zasílám do všech částí Spojených Států vy placené. Piana a mluvicí stroje též prodávám na měsíční splátky. České hudebniny pro dechovou, šmytecovou hudbu, piano neb varhany. Pište si o český ceník hudebních nástrojů. s.t.f.

JOSEPH JIRAN,
1333 W. 18. St., Chicago, Ill.

Dr. J. J. Warta

český specialista v léčení chorob očí, uší, nosu, hrdla a přispůsobování břeží.

1124 W. O. W. Bldg., Omaha, Neb.
Hodiny od 9. do 5.
V pondělí a pátek též večer.
Telefon: Red 2839.

Přestěhoval se

Dr. J. W. NOVÁK

český zubní lékař

Přestěhoval se do

Karbach Blk.

15. a Douglas ulice

čís. pokoje 206

Rohová místnost na druhé podlaží nad Ryan Jewelry Co. Tel. v úřadovně: Douglas 5077. Nedělní hod.: od 10. do 12. hod. dopol.

Pozor! **Pozor!**

Buďte bedlivými, když opouštíte káru a neobcházejte ji nikdy zadem, dokud jste se dříve nepřesvědčili, že nejsou jiné káry opouštěny směrem. Neopatrnost může snadno býti příčinou vážné nehody. Pomozte nám svým pochápním, sebráním možnou případu snížit.

Omaha & Council Bluffs Street R.R. Co.